

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizărilor nr. 85g/2024, nr. 109g/2024 și nr. 161g/2024
privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 455
alin. (2) din Codul contravențional

(judecarea cauzei contravenționale
în lipsa agentului constatator sau a procurorului)

CHIȘINĂU

17 octombrie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate la 11 aprilie 2024, 10 mai 2024 și
24 iulie 2024,

Examinând admisibilitatea sesizărilor menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 17 octombrie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a textului „absența agentului constatator sau, după caz, a procurorului, citați în conformitate cu legislația, fără motiv întemeiat și fără înștiințarea prealabilă a instanței, nu împiedică judecarea cauzei contravenționale” și a cuvântului (lexemului) „nu” din articolul 455 alin. (2) din Codul contravențional, ridicate de dl Andrei Racu, în dosarele nr. 5r-3415/2023 și nr. 5r-36/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, și Judecătoria Ungheni, și de dl avocat Alexandru Iachimciuc, în interesele dlui Dumitru Ududovici, în dosarul nr. 4-2985/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate au fost trimise la Curtea Constituțională, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, de dl judecător Tudor Stambol de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, de dl judecător Mihail Ulinici de la Judecătoria Ungheni și de dl judecător Corneliu Guzun de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

3. Având în vedere identitatea de obiect a sesizărilor și a motivelor care stau la baza criticilor de neconstituționalitate, Curtea a decis conexarea acestora într-un singur dosar, pe baza articolului 43 din Codul jurisdicției constituționale, dosar căruia i-a atribuit numărul 85g/2024.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiilor principale

Circumstanțele cauzei nr. 5r-3415/2023 (sesizarea nr. 85g/2024)

4. La 24 martie 2023, dl Andrei Racu a fost sancționat contravențional pentru încălcarea regulilor de circulație rutieră soldată cu deteriorarea bunurilor materiale ori cu cauzarea de vătămări corporale ușoare, potrivit articolului 242 alin. (1) din Codul contravențional.

5. Dl Andrei Racu a formulat o contestație împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție și împotriva deciziei de sancționare emise de agentul constator.

6. Deși agentul constator a fost citat legal, acesta nu s-a prezentat în ședința de judecată, iar instanța de judecată a decis examinarea cauzei în lipsa acestuia, potrivit articolului 455 alin. (2) din Codul contravențional.

7. În cadrul examinării contestației, dl Andrei Racu a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „absența agentului constator sau, după caz, a procurorului, citați în conformitate cu legislația, fără motiv întemeiat și fără înștiințarea prealabilă a instanței, nu împiedică judecarea cauzei contravenționale” din articolul 455 alin. (2) din Codul contravențional.

8. Printr-o încheiere din 27 martie 2024, instanța de judecată a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

Circumstanțele cauzei nr. 5r-36/2024 (sesizarea nr. 109g/2024)

9. La 4 decembrie 2023, dl Andrei Racu a fost sancționat contravențional pentru depășirea vitezei de circulație, potrivit articolului 236 alin. (1) din Codul contravențional.

10. Dl Andrei Racu a formulat o contestație împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție și împotriva deciziei de sancționare emise de agentul constator.

11. Deși agentul constator a fost citat legal, acesta nu s-a prezentat în ședința de judecată, iar instanța de judecată a decis examinarea cauzei în lipsa acestuia, potrivit articolului 455 alin. (2) din Codul contravențional.

12. În cadrul examinării contestației, dl Andrei Racu a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „absența agentului constator sau, după caz, a procurorului, citați în conformitate cu legislația, fără motiv întemeiat și fără înștiințarea prealabilă a instanței, nu împiedică judecarea cauzei contravenționale” din articolul 455 alin. (2) din Codul contravențional.

13. Printr-o încheiere din 3 mai 2024, instanța de judecată a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

Circumstanțele cauzei nr. 4-2985/2023 (sesizarea nr. 161g/2024)

14. La 18 august 2023, un agent constator a întocmit în privința dlui Dumitru Ududovici un proces-verbal cu privire la contravenție pe baza articolului 336 alin. (1) din Codul contravențional, care sancționează nesubordonarea cu rea-voință dispoziției sau cererii legitime a

colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept. Procesul-verbal cu privire la contravenție a fost transmis instanței de judecată pentru examinare în fond.

15. Deși agentul constator a fost citat legal, acesta a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa. Instanța de judecată a decis examinarea cauzei în lipsa agentului constator pe baza articolului 455 alin. (2) din Codul contravențional.

16. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Alexandru Iachimciuc a ridicat, în interesele dlui Dumitru Ududovici, excepția de neconstituționalitate a cuvântului „nu” din articolul 455 alin. (2) din Codul contravențional.

17. Printr-o încheiere din 13 iunie 2024, instanța de judecată a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

18. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

19. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 455 Participarea la ședința de judecare a cauzei contravenționale

„(1) Ședința de judecare a cauzei contravenționale are loc cu citarea părților, în modul prevăzut de prezentul cod.

(2) Prezența agentului constator sau, după caz, a procurorului, în cazul în care acesta este parte în cauza contravențională, la ședința de judecare a cauzei contravenționale este obligatorie. **Absența agentului constator sau, după caz, a procurorului, citați în conformitate cu legislația, fără motiv întemeiat și fără înștiințarea prealabilă a instanței, nu împiedică judecarea cauzei contravenționale** și permite aplicarea acestuia a unei amenzi judiciare de către instanța de judecată, în conformitate cu art. 201 din Codul de procedură penală.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepțiilor

20. Autorii excepțiilor afirmă că, deși teza întâi din articolul 455 alin. (1) din Codul contravențional prevede că prezența agentului constatatator sau, după caz, a procurorului la ședința de judecare a cauzei contravenționale este obligatorie, teza a doua din aceeași normă stabilește că absența acestora, citați în conformitate cu legislația, fără motiv întemeiat și fără înștiințarea prealabilă a instanței, nu împiedică judecarea cauzei contravenționale.

21. Autorul sesizărilor nr. 85g/2024 și 109g/2024 consideră că teza a doua din norma contestată nu corespunde Constituției pentru că (i) nu este clar dacă prezența agentului constatatator la ședința de judecare a cauzei este sau nu este obligatorie; (ii) absența agentului constatatator care ar trebui să prezinte învinuirea la judecarea cauzei îi încalcă dreptul la o procedură în contradictoriu, iar contravenientul este privat de dreptul de a adresa întrebări agentului constatatator pe marginea învinuirii. Totodată, autorul menționează că norma nu prevede cine susține învinuirea atunci când agentul constatatator nu este prezent la ședința de judecare a cauzei contravenționale.

22. Autorul sesizării nr. 161g/2024 susține că în cazul examinării cauzei contravenționale în lipsa agentului constatatator, judecătorul este nevoit să preia rolul acuzatorului în proces.

23. Autorii excepțiilor au menționat că prevederile contestate nu corespund exigenței calității legii și contravin articolelor 1 alin. (3), 6, 20, 21, 23, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

24. Examinând admisibilitatea sesizărilor privind excepțiile de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

25. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

26. Curtea observă că excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

27. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „absența agentului constatatator sau, după caz, a procurorului, citați în conformitate cu legislația, fără motiv întemeiat și fără înștiințarea prealabilă a instanței, nu împiedică judecarea cauzei contravenționale” și cuvântul „nu” din articolul 455 alin. (2) teza a doua din Codul contravențional. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

28. Cutea observă că excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate în cadrul unor procese aflate pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, al Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și al Judecătoriei Ungheni, care au ca obiect examinarea unor cauze contravenționale. Dat fiind faptul că instanțele de judecată au constatat că agentul constator a fost citat în conformitate cu legislația, însă, fără un motiv întemeiat și fără înștiințarea prealabilă a instanței, nu s-a prezentat la ședința de judecare a cauzei contravenționale, Curtea consideră că textul contestat de autor ar putea fi aplicat în cauzele aflate pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, și al Judecătoriei Ungheni. Având în vedere că agentul constator a solicitat examinarea cauzei contravenționale în lipsa sa, Curtea admite că și norma care conține cuvântul „nu” contestat de autorul sesizării nr. 161g/2024 poate fi aplicată în cauza aflată pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

29. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența a cel puțin unui drept garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 78 din 3 iunie 2021, § 17).

30. Autorii excepțiilor au susținut incidența articolelor 1 alin. (3) (*statul Republica Moldova*), 6 (*separația și colaborarea puterilor*), 20 (*accesul liber la justiție*), 21 (*prezumția nevinovăției*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

31. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că articolele 1 alin. (3), 6 și 23 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturile garantate de Constituție. Cu privire la articolul 54 din Constituție, Curtea reiterează că acesta îi impune un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Pentru a putea fi aplicat, de asemenea, trebuie să se constate incidența unui drept fundamental (DCC nr. 90 din 25 iulie 2023, § 19).

32. Deși autorul sesizărilor nr. 85g/2024 și nr. 109g/2024 a invocat incidența articolului 21 din Constituție, Curtea observă că acesta nu a motivat în ce măsură judecarea cauzei contravenționale în lipsa agentului constator, care a fost citat în conformitate cu legislația, afectează prezumția nevinovăției sau un alt principiu constituțional care rezultă din această normă.

33. Cu referire la incidența articolelor 20 și 26 din Constituție, autorul sesizărilor nr. 85g/2024 și nr. 109g/2024 susține, în principal, că textul contestat, care stabilește că cauza contravențională poate fi judecată în absența agentului constator sau, după caz, a procurorului, dacă au fost citați în conformitate cu legislația și nu au prezentat niciun motiv întemeiat și nici nu au înștiințat prealabil instanța despre lipsa acestora, nu corespunde exigenței calității legii și constituie o ingerință în exercițiul dreptului la o procedură în contradictoriu. Autorul menționează că în cazul examinării cauzei contravenționale în lipsa agentului constator nu este clar cine va

susține învinuirea și, prin urmare, contestatarul nu va înțelege de ce este învinuit. Suplimentar, autorul sesizării nr. 161g/2024 susține, în principal, că prevederile contestate obligă judecătorul să preia rolul acuzatorului în proces.

34. Curtea notează că articolul 20 din Constituție garantează dreptul de acces liber la justiție și își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (*Murtazaliyeva v. Rusia* [MC], 18 decembrie 2018, § 91).

35. Curtea a notat în jurisprudența sa că articolul 26 din Constituție își găsește corespondența în articolul 6 § 3 din Convenția Europeană și garantează în mod distinct dreptul la apărare (a se vedea DCC nr. 63 din 29 iunie 2023, § 21). Astfel, garanțiile stabilite de articolul 26 din Constituție reprezintă aspecte precise ale dreptului la un proces echitabil prevăzute de articolul 20 din Constituție și articolul 6 § 1 din Convenție (a se vedea *Murtazaliyeva v. Rusia* [MC], 18 decembrie 2018, § 90).

36. Curtea menționează că, potrivit Codului contravențional (articolele 400-423¹¹), unul dintre participanții la procesul contravențional este agentul constator, care reprezintă autoritatea publică și care constată contravențiile atribuite în competență sau examinează cauza contravențională în modul prevăzut de Codul contravențional. Prin urmare, calitatea de agent constator o pot avea atât procurorul, cât și reprezentanții altor autorități publice, investiți prin lege cu această competență.

37. Curtea reține că Codul contravențional stabilește, ca o regulă generală, că, „cauza contravențională se judecă de instanța de judecată în ședință publică, oral, nemijlocit și în contradictoriu” (articolul 452 alin.(1)). „Prezența agentului constator sau, după caz, a procurorului la ședința de judecare a cauzei contravenționale, în cazul în care acesta este parte în cauza contravențională, este obligatorie” (articolul 455 alin. (2)). Rațiunea acestei din urmă obligații constă în necesitatea de a asigura o bună administrare a justiției, garantându-se, în acest sens, respectarea principiului contradictorialității. Totodată, teza a doua din articolul 455 alin. (2) din Codul contravențional prevede că absența agentului constator sau, după caz, a procurorului, citați în conformitate cu legislația, fără motiv întemeiat și fără înștiințarea prealabilă a instanței, nu împiedică judecarea cauzei contravenționale.

38. Curtea observă că problema absenței părții acuzării de la ședințele de judecată a fost examinată cu mai multe ocazii de Curtea Europeană. Curtea Europeană a menționat că spre deosebire de cauzele civile în care o parte poate renunța la posibilitatea de a fi prezentă la o ședință de judecată, situația în materie penală sau asimilată poate fi diferită, deoarece, deși judecătorul este gardianul respectării procedurilor, ține de sarcina autorității publice într-o cauză penală să prezinte și să argumenteze acuzația penală în vederea unei dezbateri adversariale cu cealaltă parte (a se vedea *Karelin v. Rusia*, 20 septembrie 2016, § 77).

39. În cauza *Figurka v. Ucraina* din 16 noiembrie 2023, care a vizat o contravenție administrativă rutieră care nu se pedepsește cu închisoarea, în care apelul a fost examinat în lipsa părții acuzării, Curtea Europeană a analizat dacă temerile reclamantului privind lipsa imparțialității instanței de apel au fost justificate în mod obiectiv. Curtea Europeană a notat că nimic din susținerile reclamantului sau din dosarul cauzei nu demonstra faptul că absența procurorului la ședința în fața Curții de Apel ar putea ridica îndoieli întemeiate cu privire la imparțialitatea obiectivă a acelei instanțe sau să afecteze în alt mod echitatea procedurii. În special, nu exista niciun indiciu că însăși Curtea de Apel a luat măsuri pe care trebuia să le îndeplinească partea acuzării, dacă era prezentă, cum ar fi, de exemplu, schimbarea probelor în dezavantajul solicitantului, introducerea de noi probe incriminatoare din oficiu sau eliminarea anumitor probe prezentate de acuzare. În consecință, Curtea Europeană nu a constatat încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție (§§ 36-37; a se vedea și *Thorgeir Thorgeirson v. Islanda* din 25 iunie 1992, §§ 46-54).

40. În acest context, Curtea observă că prevederile contestate de autori nu împiedică instanța de judecată să examineze cauza contravențională în mod imparțial. Prevederile contestate nu sugerează că în cazul neprezentării agentului constatatator sau, după caz, a procurorului la ședința de judecată judecătorul își va asuma vreo funcție pe care trebuia să o îndeplinească partea acuzării, dacă era prezentă. Dimpotrivă, prevederile contestate au fost concepute pentru a proteja dreptul contestatarului la un proces echitabil și, respectiv, de a examina cauza contravențională cu celeritate atunci când agentul constatatator a fost citat în conformitate cu legislația, însă nu s-a prezentat la ședința de judecată. Respectiv, judecătorul în cauză, fiind independent și imparțial, are prerogativa de a examina cauza pe baza materialelor dosarului contravențional și, în funcție de forța probantă a acestora, dar și în contradictoriu cu cele prezentate de alți participanți la proces, să adopte una din soluțiile prevăzute de articolul 462 alin. (5) din Codul contravențional.

41. De altfel, în lipsa prevederilor în discuție, instanța de judecată ar trebui să amâne examinarea cauzei contravenționale ori de câte ori agentul constatatator nu se prezintă la ședința de judecare a cauzei, fără a aduce motive obiective. Curtea constată că cadrul legislativ incident asigură contestatarul că soluționarea cauzei sale contravenționale va avea loc în termen rezonabil. Prin urmare, Curtea observă că problema pe care o ridică autorul sesizării se referă la aplicarea legii într-un caz concret. Totuși, judecătorii de drept comun sunt cei care trebuie să asigure aplicarea corectă a legii procesuale, reieșind din circumstanțele concrete ale cauzei.

42. Așadar, Curtea conchide că prevederile contestate nu comit vreo ingerință nejustificată în articolele 20 și 26 din Constituție. Din acest motiv, Curtea reține că nici articolele 1 alin. (3), 6, 23 și 54 alin. (2) din Constituție nu sunt incidente.

43. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate în discuție nu întrunesc condițiile de admisibilitate și nu pot fi acceptate pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibile* sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a textului „absența agentului constatator sau, după caz, a procurorului, citați în conformitate cu legislația, fără motiv întemeiat și fără înștiințarea prealabilă a instanței, nu împiedică judecarea cauzei contravenționale” și a cuvântului (lexemului) „nu” din articolul 455 alin. (2) din Codul contravențional, ridicate de dl Andrei Racu, în dosarele nr. 5r-3415/2023 și nr. 5r-36/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, și Judecătoria Ungheni, și de dl avocat Alexandru Iachimciuc, în interesele dlui Dumitru Ududovici, în dosarul nr. 4-2985/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 17 octombrie 2024

DCC nr. 131

Dosarul nr. 85g/2024